

Тема 10.2. Особливості проведення диспансеризації корів і нетелів.

- 1. Потреба у поживних речовинах і норми годівлі.**
- 2. Корми і орієнтовні раціони.**
- 3. Техніка годівлі.**

1. Потреба у поживних речовинах і норми годівлі.

Однією з основних умов раціональної годівлі корів і нетелів є забезпечення оптимального енергетичного рівня годівлі. Як правило, він має бути помірним. Високий рівень годівлі може допускатись періодично, при інтенсивному використанні. При рівномірному використанні без перевантажень годівля має бути помірною.

Рівень протеїнового живлення також слід диференціювати. Нетелі мають підвищену потребу в протеїні, що пояснюється фізіологічними особливостями, пов'язаними з підвищеним рефлекторним збудженням і обміном речовин.

У розрахунку на 1 кормову одиницю раціону нормами годівлі передбачено такий вміст перетравного протеїну: 100 г в непарувальний період, 1.25-130 г при середньому навантаженні і близько 140 г при підвищеному навантаженні.

Крім загальної кількості протеїну в раціонах, слід урахувати і співвідношення його з іншими поживними речовинами, зокрема з вуглеводами. Оптимальним цукрозо-протеїновим співвідношенням у раціонах корів вважається 0,8 : 1. Наявність у раціонах оптимальної кількості вуглеводів поліпшує травлення і використання поживних речовин, а також позитивно впливає на статеву активність. Але при згодовуванні великих кількостей вуглеводистих кормів статева активність тварин знижується.

Велике значення для підтримання хорошої відтворної здатності нетелів має достатнє забезпечення їх мінеральними речовинами, особливо фосфором. Його кількість у раціонах повинна бути у певному співвідношенні з кальцієм

(близько 0,85-0,95), що досягається відповідним підбором кормів і мінеральних підгодівель. Для нормальної відтворної здатності у їх раціонах має бути достатня кількість натрію і хлору. У раціонах з розрахунку на 1 кормову одиницю повинно міститися кухонної солі і кальцію 6 г.

Передбачається згодовування таких профілактичних норм мікроелементів, мг: хлористого кобальту – 5-40, сірчаноокислої міді – 40-225, сірчаноокисло марганцю – 50-300, йодистого калію – 1,5-8, сірчаноокисло цинку – 50-225 на 1 голову за добу залежно від зони.

Організація збалансованого вітамінного живлення насамперед повинна стосуватися забезпечення корів і нетелів каротином, при недостатчі якого вичерпуються запаси вітаміну А в організмі, що знижує статеві функції тварин.

Кількість каротину в раціоні на 1 кормову одиницю повинна становити близько 45–50 мг. При цьому бажано мати у раціоні декілька джерел каротину (сіно, моркву, силос), що може максимально забезпечити достатній рівень А-вітамінного живлення. На випадок недостатньої забезпеченості тварин каротином дуже ефективною є даванка тваринам препаратів вітаміну А. Потреба ж у вітаміні D задовольняється за рахунок хорошого сіна природного сушіння. При недостатчі вітаміну D в раціонах слід згодовувати. опромінені дріжджі, концентрат вітаміну D₂, риб'ячий жир. У літній період в результаті ультрафіолетової радіації сонця потреба плідників у вітаміні D задовольняється повністю, якщо тварини користуються достатніми прогулянками або знаходяться на пасовищі.

В умовах достатньої і збалансованої годівлі корів і нетелів потреба їх у вітамінах задовольняється повністю.

2. Корми і орієнтовні раціони.

Раціони корів і нетелів повинні відзначатися відповідною різноманітністю кормів: хороше сіно злакових і бобових культур, сінаж, коренеплоди, суміш концентрованих кормів (з подрібненого зерна злакових і бобових, висівок, макухи). У зимовий період концентровані корми у раціонах

можуть становити 40-50% за поживністю, а в літній – близько 35-45%. При меншій кількості концентрованих кормів важко забезпечити достатній енергетичний рівень і повноцінність раціонів. Надмірна ж кількість концентрованих кормів (70-75% за поживністю) у раціонах викликала погіршення загального стану і зниження статевої активності (Є. П. Вещекін). Сіно в зимових раціонах повинно становити від 25 до 40%, а соковиті корми – 20-30% за поживністю. Питома вага зелених кормів у літніх раціонах становить звичайно 35-40% за поживністю. Корисно згодовувати влітку хороше сіно (10-15% за поживністю). Наведене співвідношення кормів у раціонах можна значно змінити залежно від зони. Однак помірний об'єм раціонів, достатня їх різноманітність і висока повноцінність, доброякісність корму, що входить до складу раціону, повинні бути завжди.

Щодо абсолютної кількості окремих кормів, то, як показали досліді, проведені у Науково-дослідному інституті тваринництва Лісостепу і Полісся України (В. М. Пахучий), оптимальною кількістю хорошого кукурудзяного силосу в зимових раціонах є 8-10 кг, що становить приблизно 0,8-1 кг в розрахунку на 100 кг живої маси.

Хороше сіно повинно бути обов'язковою складовою частішою раціонів у зимовий період, його можна згодовувати 7-8 кг на 1 голову за добу з коливанням від 5 до 10 кг. Частину сіна можна замінювати трав'яною січкою або борошном штучного сушіння, яке краще згодовувати у гранульованому вигляді.

У помірній кількості слід згодовувати коренеплоди і насамперед червону моркву. Згодовування моркви (по 3—5 кг на добу) сприяє нормалізації процесу травлення і обміну речовин. З інших соковитих кормів до раціонів слід у невеликих кількостях вводити кормові (6-10 кг на добу) або цукрові (5-7 кг) буряки.

Концентровані корми найкраще згодовувати у вигляді спеціальних комбікормів або різноманітної суміші. Оптимальна кількість згодовування окремих концентрованих кормів така (кг) : вівса 1,5-2, ячменю і кукурудзи 1-

1,5, проса 0,5-1, гороху і кормових бобів 0,5-1,5, висівок пшеничних 0,5-1, соняшnikової макухи 0,5-1. Суміші концентрованих кормів слід складати з урахуванням вмісту протеїну в раціонах.

При достатній різноманітності високоякісних рослинних кормів у раціонах корів і нетелів немає ніякої необхідності використовувати корми тваринного походження.

Особливо слід балансувати раціони у кінці зимового і у весняний періоди. В цей час найбільше проявляється мінеральне і вітамінне голодування тварин. Дослідження П. П. Ільїнської показали, що весною при недостатці у раціонах вітамінів і незбалансованості їх за фосфором та кальцієм різко знижується холодостійкість і запліднювальна здатність.

У літній період корови і нетелі повинні одержувати помірну кількість зелених кормів. Рекомендується близько половини їх згодовувати у вигляді пров'яленої трави або сіна.

Зелену масу бобових культур необхідно згодовувати тільки свіжоскошеною або ж цілком висушеною.

3. Техніка годівлі.

Найбільш раціональною є індивідуальна триразова годівля корів і нетелів відповідно до встановленого розпорядку дня. Добову норму концентрованих кормів розділяють на три даванки. Основну кількість соковитих кормів (2/3) дають тваринам під час обідньої годівлі, а решту згодовують вранці і ввечері. Основу ранкової і вечірньої годівлі становлять концентровані корми і сіно. Зелених і соковитих кормів не слід згодовувати більше 4-6 кг за одну даванку. Коровам, схильним до ожиріння, слід збільшувати в раціоні кількість грубих кормів, не порушуючи при цьому збалансованості раціонів.

У літній період корів і нетелів корисно утримувати на пасовищі з переведенням у спеку під навіс. Напувають корів і нетелів з автонапувалок, а коли останніх немає, слід давати чисту воду 3 рази на добу.

Література.

1. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с.

(ст. 101–102)

2. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Судаков М.О. та ін. Внутрішні хвороби тварин / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 1999. – Ч. 1 – 376 с.

(ст. 106–126)